

Jeuk bij medicatie – bijwerking of allergie?

Ingrid Terreehorst
Internist-allergoloog
Amsterdam UMC – afdeling KNO

1

Conflict of interest

- Geen

2

Jeuk bij medicatie

- Wat is eigenlijk het probleem?
- Gewoon stoppen

3

Jeuk bij medicatie

- Multimedicatie
  - wie is de veroorzaker?
- Beste keuze voor het probleem
  - liever niet stoppen
- Geen alternatieven voorhanden

4

Wanneer stop je met medicatie?

- Solo jeuk zonder bijkomende klachten
- Aanwijzingen voor type I reactie
- Aanwijzingen voor type II of type III reactie
- Aanwijzingen voor type IV reactie

5

Wanneer stop je met medicatie?

• Mevrouw Y, 67 jaar	• Mevrouw C, 67 jaar
• Blanco VG	• In VG recidiverende UWI
• Geen allergieën	• Allergie: cotrimoxazol, fosfomycine, nitrofurantoin
• Urineweginfectie waarvoor nitrofurantoin, geen kweek ingezet	• Urineweginfectie
• Op 3e dag jeuk en mild exantheem	• Kweek: gevoelig voor cotrimoxazol en amoxicilline, dus kuur amoxicilline
• Geen andere klachten	• Op 3e dag jeuk en mild exantheem

6

Stoppen of doorgaan?

- Beslisboom
- Zijn er alternatieven?
- Zijn de alternatieven even effectief?
- Dwingen de klachten tot stoppen?

7

Solitaire jeuk

- Sterke indicatie → overweeg doorgaan en behandelen jeuk
- Voldoende adequate alternatieven → switchen

8

Type 1 reactie - klachten

- Huid: urticaria, roodheid, angioedeem, blaren, andere huidafwijkingen
- GE: misselijk, braken, diarree, buikpijn
- Pulmonaal: hoesten, benauwd, piepen, stridor
- Cardiaal: palpitations, hypotensie
- Bewustzijn: gevoel van flauwvallen, bewustzijnsverlies
- Binnen 1 a 2 uur na inname

9

Type 1 reactie - beleid

- Voldoende alternatieven --> switchen
- Dringende indicatie/geen alternatief --> overleg met allergoloog over desensitisatie
- Desensitisatie = tijdelijk tolerant maken door middel van gedoseerd toedienen van opklimmende doseringen
  - Antibiotica
  - NSAIDs
  - Chemotherapie
  - Biologicals

10

Type II en type III reacties

- Kliniek
  - Type II – immuunglobulines, vb thrombocytopenie)
  - Type III – immuuncomplexen, vb eg nefritis, hepatitis
- Aanwijzingen voor type II of type III reactie
  - Staken
  - Overleg met/verwijzing naar allergiespecialist over evt kruisreacties

11

Type IV reacties

- Milde reacties
- Maculopapuleus exantheem
- Voldoende adequate alternatieven → switchen
- Dringende indicatie
  - Vb longinfectie bij CF patient
  - Doorgaan en behandelen klachten
  - Verwijzen naar allergiespecialist voor evaluatie en advies
  - Optie desensitisatie

12

Type IV reacties

- Ernstige type IV
- Kliniek
  - SJS/TEN, DRESS, AGEP
  - blaren, pustels, schietschijflesies, aantasting slijmvliezen
- Direct contact opnemen met allergiespecialist voor verder onderzoek
  - Specialistische zorg
  - Culprit kan weken tevoren gegeven zijn

13

Mw C komt terug met een nieuwe UWI...

- Mevrouw C, 67 jaar
- In VG reciderende UWI
- Allergie: cotrimoxazol, fosfomycine, nitrofurantoïne, betalactam
- Urineweginfectie
- Kweek:
  - Gevoelig voor cotrimoxazol, amoxicilline
  - Niet gevoelig voor ciprofloxacine

14

Een allergie voor betalactam is niet automatisch een allergie voor allemaal

15

Groups with an identical R1-side chain						
Group 1	Group 2	Group 3	Group 4	Group 5	Group 6	Group 7
Amoxicillin	Ampicillin	Ceftriaxone	Cefoxitin	Cefamandole	Ceftazidime	Cefepime
Cefadroxil	Cefaclor	Cefotaxime	Cephaloridine	Cefonicid	Aztreonam	Cefotaxime
Cefprozil	Cephalexin	Cefpodoxime	Cephalothin			Ceftriaxone
Cefatrizine	Cephadrine	Cefditoren				
	Cephaloglycin	Ceftizoxime				
	Loracarbef	Cefmenoxime				

Groups with a similar R1-side chain					
Group 1	Group 2	Group 3	Group 4	Group 5	Group 6
Penicillin	Cefaclor	Cefuroxime	Ceftazidime	Ceftazidime	Ceftazidime
Cephalothin	Cefadroxil	Cefotaxime	Ceftriaxone	Cefotaxime	Cefepime
Cephalodrine					
Cefoxitin					

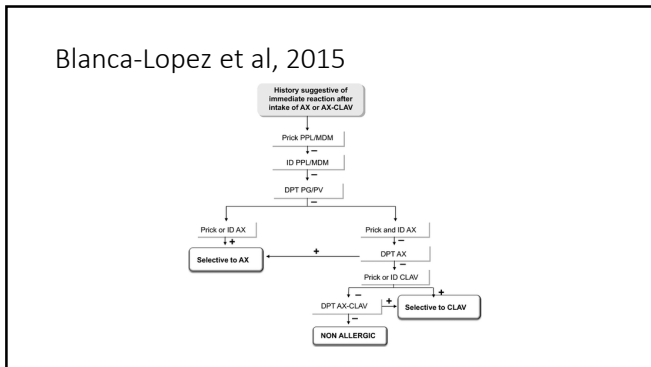
16

Groups with an identical R2-side chain					
Group 1	Group 2	Group 3	Group 4	Group 5	Group 6
Cephalexin	Cefotaxime	Cefuroxime	Cefotetan	Cefaclor	Ceftibuten
Cefadroxil	Cephalothin	Cefoxitin	Cefamandole	Loracarbef	Ceftizoxim
Cephadrine	Cephaloglycin	Cefmetazole			
	Cephapirin	Cefpiramide			

Groups with a similar R2-side chain	
Group 1	Group 2
Cefdinir	Ceftazidime
Cefixime	Cefsulodin

17

18

Blanca-Lopez et al, 2015

- 268 patiënten verdenking type I allergie amoxicilline/augmentin
- 58 bewezen overgevoelig
  - 7 ook overgevoelig voor penicilline
  - 51 verdroegen penicilline
    - 40 allergie amoxicilline
    - 11 allergie clavulaanzuur, verdroegen amoxicilline

19

Kruisreactiviteit medicatie

- Zelden 100% bij alle leden van de groep
- Geldt niet alleen voor antibiotica maar ook voor bv protonpompremmers, opiaten en chinolonen
- Verder onderzoek gewenst--> veilig stellen voor toekomstig gebruik

20

Diagnostiek bij geneesmiddelreactie

- Anamnese
- Specifiek IgE in bloed
- Huidtesten
- Provocaties

21

Anamnese

- Patient weet klachten en tijdsbeloop vaak niet meer
- Niet genoteerd in allergie registratie huisarts, apotheek
- Noodzakelijke info voor allergiespecialist
  - Klachten
  - Tijdslijn
  - Overige medicatie in gebruik
  - Therapie

22

Lab en huidtesten

- Specifiek IgE in serum voor zeer beperkt aantal geneesmiddelen
- Huidpriktest, intracutane test bij acute reacties
- Plakproef of laat aflezen ICT bij vertraagde reacties
- Sensitiviteit/specificiteit beperkt

23

Pitfalls of diagnostics – provocation tests children with cutaneous reaction on betalactams

	Provocation penicillin		Provocation cefalosporins	
	Negative	Positive	Negative	Positive
Positive skin test	6	2	1	2
Negative skin test	67	2	8	0

24

Provocatietesten

- Toedienen in opklimmende dosering
- Verdachte middel
  - Duidelijkheid over culprit/aantonen veilig gebruik
  - Risico op reactie
- Testen alternatief
  - Aantonen veilig gebruik

25

Take home messages

Een reactie op medicatie betekent niet automatisch stoppen

Een allergie sluit toekomstig gebruik niet altijd uit

Verwijs op tijd door

Houd een goede administratie bij van bijwerkingen en allergieën

26